

DANMARKS NATIONALE HANDLINGSPLAN FOR KVINDER, FRED OG SIKKERHED

2020-2024

UDENRIGSMINISTERIET

FORSVARSMINISTERIET

JUSTITSMINISTERIET

Design: Kontrapunkt
Tryk: Dystan & Rosenberg

Publikationen kan downloades via:
www.um.dk/da

Teksten kan citeres frit.

ISBN tryk:
ISBN pdf:

Foto kreditering

Forside: Henrik Wallström
Søværnet på arbejde i rammen af NATO i
Somalia. De lokale deltagere drøftede bl.a.
adgang til sundhedsydelse og kvinders
indflydelse på den lokale økonomi.

S. 6, 30: Gertrud Nørbjerg Kümmel Birk

S. 14, 33: UN WOMEN Mali

INDHOLD

4	Ministrenes forord
6	Baggrund
9	Resumé
	Handlingsplanens hovedspor
12	1. Danmark som sikkerhedspolitisk aktør
19	2. Kvinders deltagelse i arbejdet med fred og sikkerhed
24	3. Seksuel og kønsbaseret vold i konfliktsituationer og indsatsen mod kønskrænkende adfærd
32	Vejen frem mod 2024 – fra ord til handling
34	Resultatramme

MINISTRENE'S FORORD

For 20 år siden vedtog FN en skelsættende resolution om kvinder, fred og sikkerhed. Sikkerhedsrådsresolution 1325 slog fast, at

- kvinder skal inddrages meningsfuldt i arbejdet for fred og sikkerhed.
- kvinder og mænd har forskellige interesser og behov, også i krise- og konfliktsituationer.
- kvinder har ret til at præge udviklingen i deres egne samfund.
- meningsfuld inddragelse af kvinder i fred og sikkerhed styrker mulighederne for at opnå bæredygtig fred.

Der er siden hen kommet yderligere ni resolutioner til, og de 10 sikkerhedsrådsresolutioner udgør rammen for arbejdet med kvinder, fred og sikkerhed.

20-året for resolution 1325 har givet anledning til, at vi i Danmark har genovervejet, hvordan vi bedst arbejder med denne dagsorden. Der er nemlig desværre sket for lidt de sidste år på den front – både i Danmark og i vores samarbejdslande.

I år udgiver vi den fjerde danske handlingsplan for kvinder, fred og

FOR AT NÅ MÅLET VIL VI:

- sikre en systematisk integrering af kønspektiver i planlægningen, udførelsen og evalueringen af vores udenrigs-, sikkerheds- og udviklingspolitiske arbejde.
- arbejde for, at kvinder er meningsfuldt repræsenteret og inkluderet i politiske processer og fredopbygningsarbejde, og at kønspektivet bliver integreret i konfliktforebyggelse, mægling, fredsprocesser og fredsopbygning for at fremme bæredygtig fred.
- øge rekruttering og fastholdelse af kvinder på alle niveauer i arbejdet med at fremme fred og sikkerhed, særligt på områder, hvor kvinder er underrepræsenterede.
- sikre en højere andel af kvinder blandt Danmarks udsendte i civile og militære bidrag, herunder særligt i ledelsespositioner.
- sørge for at alle, der udsendes – mænd som kvinder – er uddannet til at integrere og fremme kønsdimensionen på en meningsfuld måde.
- sikre en bred og organisatorisk forståelse og respekt for denne dagsorden gennem både forskning, udvikling og uddannelse.
- forebygge og håndtere kønskrænkende adfærd ud fra en multolerancetærskel.

sikkerhed. Regeringen vil gøre mere for at fremme ligestilling og kvinders rettigheder og sikre mere varige resultater af vores arbejde for fred og sikkerhed. Vi skal arbejde målrettet, systematisk og resultatorienteret med at sikre kvinders fulde, lige og meningsfulde inddragelse i arbejdet med at forebygge konflikt og opbygge fred med udgangspunkt i en rettig-hedsbaseret tilgang.

Det overordnede mål for Danmarks nye handlingsplan er, at kvinders fulde, lige og meningsfulde deltagelse i fredsarbejdet (fra forebyggelse over konflikt håndtering til fredsopbygning og -bevaring) bliver styrket, og at kvinder og mænds ligestilling, rettigheder, interesser, sårbarheder og behov tænkes ind i alle faser af arbejdet for bæredygtig fred. Handlingsplanen bidrager til FN's verdensmål 5 om ligestilling og verdensmål 16 om fred, retfærdighed og stærke institutioner.

Vi bygger på den danske profil som en pragmatisk og resultatorienteret sikkerheds- og udenrigspolitisk aktør og som foregangsland, der er god til at få de forskellige politikområder til at spille sammen. Danmark er igennem mange år gået i spidsen for at forsvare

menneskerettighederne, herunder kvinder og pigers rettigheder.

20 år efter vedtagelsen af sikkerheds-resolution 1325 er dagsordenen under pres globalt. Selv om mange lande efterhånden har udarbejdet nationale 1325-handlingsplaner, halter de konkrete resultater bagefter. Samtidig har en række globale dynamikker såsom COVID-19, terrorisme og en styrkelse af autoritære regimer resulteret i en forværring af risici og trusler mod kvinder. Det gælder særligt de kvindelige menneskerettighedsforkæmpere og lokale fredsaktører.

Med denne fjerde danske handlingsplan vil regeringen gøre sit til, at den tendens vendes. Fundamentet for planen er solidaritet med de kvinder og piger, som lever i konfliktområder. Danmark bidrager til en mere fredelig, demokratisk og retfærdig verden ved at styrke kvinders deltagelse i arbejdet med fred og sikkerhed, hvilket også er til fordel for Danmark og danskerne. Vi ser frem til at arbejde fokuseret på planens gennemførelse sammen med vores samarbejdspartnere ude og hjemme - til gavn for både Danmark og resten af verden.

God læselyst.

Jeppe Kofod
Udenrigsminister

Trine Bramsen
Forsvarsminister

Nick Hækkerup
Justitsminister

BAGGRUND

Arbejdet med kvinder, fred og sikkerhed fik rodfæste, da FN's Sikkerhedsråd i 2000 vedtog resolution 1325. Det forhold, at der er tale om en vigtig dagsorden for international fred og sikkerhed, er siden blevet konsolideret og videreudviklet med vedtagelse af yderligere ni resolutioner.

Danmark spillede en aktiv rolle i det forberedende arbejde med at få vedtaget sikkerhedsrådsresolution 1325 og var i 2005 det første land i verden til at udarbejde en national handlingsplan for implementering af resolutionen. Handlingsplanen blev opdateret i hhv. 2008 og 2014. I 2005/06 havde Danmark desuden en plads i Sikkerhedsrådet og nød derfor

Danmark har i mange år kæmpet for kvinders rettigheder og ligestilling

i disse år international anerkendelse for arbejdet med at sætte kvinder, fred og sikkerhed på den globale sikkerhedspolitiske dagsorden.

I oktober 2019 blev effekten af de seneste to danske handlingsplaner evalueret. Evalueringen viste, at der er plads til forbedring. På trods af Danmarks tidligere rolle som foregangsland på området samt det forhold, at kvinder og ligestilling er et af de tværgående temaer i det danske udviklingssamarbejde, konkluderede evalueringen, at de seneste to handlingsplaner kun havde bidraget til begrænsede konkrete resultater i Danmarks samarbejdslande, og at resolutionen var gledet ud af danske strategier og landeprogrammer. De opnåede gode resultater (bl.a. i Mali, Kenya og i indsatsen for bekæmpelse af seksuel vold i humanitære kontekster) blev først og fremmest tilskrevet individuelle ildsjæles engagement i dagsordenen snarere end de nationale handlingsplaner.

Evalueringens ord er blevet taget til efterretning. Det er regeringens ønske, at Danmark igen skal have en

KVINDER, FRED OG SIKKERHEDSDAGSORDENEN (WPS)

WPS-dagsordenen var den første tematiske resolution, der anerkendte kvinders rolle i forebyggelse af konflikt og konfliktløsning og argumenterede for kvinders fulde og meningsfulde deltagelse i fredsopbygning. Resolutionens indhold er udbygget med vedtagelsen af ni efterfølgende resolutioner, der samlet udgør dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed (på engelsk Women, Peace and Security (WPS)). 1325-dagsordenen udstikker fire hovedsøjler:

1. forebyggelse
2. deltagelse
3. beskyttelse
4. støtte og genopretning

Igennem de 20 år 1325-resolutionen har eksisteret, er sammenhængen mellem kønsulighed og et samfunds tilbøjelighed til civil eller mellemstatslig konflikt blevet veldokumenteret. Dog ses der stadigvæk en stigning i antallet af angreb på kvindelige menneskerettighedsforkæmpere og fredsmæglere. Og kvinder udelukkes stadigvæk i høj grad fra fredsprocesser, selvom forskning viser, at deres deltagelse øger sandsynligheden for mere bæredygtig fred. Mellem 1992 og 2019 udgjorde kvinder således kun 13% af forhandlere, 6% af mæglere og 6% af underskrivere i større, globale fredsprocesser.

(FN Generalsekretærs rapport om WPS, oktober 2019)

klar, fokuseret og resultatorienteret stemme i arbejdet med kvinder, fred og sikkerhed. Med denne fjerde nationale handlingsplan for perioden 2020-24 tager Danmark derfor et vigtigt skridt henimod endnu engang at være med i front på denne dagsorden.

Behov for at skue indad

Set fra et dansk perspektiv er 1325-dagsordenen i høj grad af relevans i verdens brændpunkter, hvor kvinder og piger

lever i konflikt. Men det er ikke nok at kigge ud – vi må også kigge på os selv. Vi skal kunne walk the talk. Vi kan ikke forvente noget af vores samarbejdspartnere, som vi ikke selv lever op til.

Evalueringen pegede på, at der er behov for øget ejerskab på alle niveauer hos de involverede institutioner samt styrket kompetenceudvikling. Det er helt centralt, at de, der arbejder med at gennemføre og følge op på Danmarks

WPS-handlingsplan, har de nødvendige kompetencer til at løfte dagsordenen og skabe bæredygtige løsninger. Det kan både være udsendte rådgivere og medarbejdere på Danmarks ambassader og i multilaterale repræsentationer; militære bidrag, udstationeret og sekunderet personale, både i uniform og civil, samt andre medarbejdere fra de relevante myndigheder i Danmark.

Hele værktøjskassen skal i brug

Danmarks stærke sikkerhedspolitiske profil er ikke mindst kendetegnet ved vores samtænkte tilgang, både i den strategiske planlægning og ude i felten. Vi ved, at der er brug for politiske løsninger til at forebygge og løse voldelige konflikter. Ofte kræver det, at vi bringer alle værktøjer i spil. Danmarks humanitære og udviklingsmæssige aktører samt vores civile

og militære udsendte arbejder tæt sammen ude i verden, når der er behov for det, med respekt for hinandens fagligheder og mandater. Denne samtænkning er der brug for i en verden, som er præget af øget kompleksitet i konfliktmønstre, og hvor de store lande fortsat er uenige om tilgangen til samtænkning, hvilket gør det vanskeligere at finde en resultatorienteret tilgang. Det er Danmarks mål kun at bringe det tungere, militære skyts i spil, hvis andre midler ikke er nok. Det gælder naturligvis også, når vi arbejder med kvinder, fred og sikkerhed.

CENTRALE BEGREBER

I denne handlingsplan opererer vi med et binært kønsbegreb (kvinde/mand). Valget er truffet af praktiske hensyn, fordi det afspejler den differentiering, der rapporteres ud fra i vores aktiviteter. Kønsidentitet og kønsroller påvirkes ofte af et samfunds normer, kultur og forventninger. Dette tager vi hensyn til i de områder vi engagerer os i såvel som i den nationale indsats. Selvom anvendelsen af de binære kønsbetegnelser således er et praktisk valg, er det samtidig baseret på en bevidsthed om og anerkendelse af eksistensen af mere flydende kønsidentiteter end de binære kvinde/mand og pige/dreng.

Danske politikvinder og -mænd bidrager med træning bl.a. i Afrika og Mellemøsten

RESUMÉ

Handlingsplanen har tre hovedspor:

1. DANMARK SOM SIKKERHEDSPOLITISK AKTØR

WPS-dagsordenen er først og fremmest en sikkerhedspolitisk dagsorden. Det første hovedspor i den danske handlingsplan tager derfor udgangspunkt i, hvordan Danmark som sikkerhedspolitisk aktør vil styrke indsatsen for kvinder, fred og sikkerhed. Det gælder både, når vi deltager i civile og militære indsatser rundt om i verdens kriser og konfliktområder, og når vi gør vores stemme gældende i internationale organisationer med fokus på fred og sikkerhed. Det gælder i alle aspekter af stabilisering, freds-skabelse og fredsopbygning.

Vi vil gøre vores til, at kønsperspektivet styrkes og mainstreames i internationale operationer, missioner og freds- og stabiliseringsindsatser. Ligeledes vil vi arbejde for, at alle de relevante mellemstatslige organisationer, vi deltager i (NATO, EU, FN), styrker deres fokus på og leverer relevante og konkrete resultater i forhold til kvinder, fred og sikkerhed.

2. KVINDERS DELTAGELSE I ARBEJDET MED FRED OG SIKKERHED

Udgangspunktet for det danske arbejde med WPS-dagsordenen er rettighedsbaseret. Kvinder og piger har i lige så høj grad som mænd og drenge ret til indflydelse på, hvordan forholdene i deres land og lokalsamfund udvikler sig, og de har ressourcer at byde ind med. Et andet hovedspor i handlingsplanen handler derfor om at øge kvinders fulde, lige og meningsfulde inddragelse, deltagelse og medindflydelse. Dette er både et mål i sig selv og et middel til at sikre succes i de indsatser, vi leder og deltager i. Kvinders deltagelse i forebyggelse og håndtering af konflikt og krise, stabilisering og fredsopbygning er en vigtig forudsætning for at skabe varig fred og sikkerhed.

Typiske hindringer for kvinders deltagelse er manglende repræsentation i politiske processer grundet patriarkalske magtstrukturer, manglende inklusion i fredsprocesser, hvor fokus ofte er på de stridende væbnede parter, og trusler rettet mod kvindelige

menneskerettighedsforkæmpere og fredsaktører, herunder risikorisikoen for seksuel og kønsbaseret vold (SGBV). Andre hindringer omhandler begrænset eller manglende adgang til uddannelse, sundhedsydelser, prævention og seksualundervisning. Danmark vil adressere disse grundlæggende barrierer i samarbejde med danske NGO'er og FN-organisationer.

Samtidig vil vi også arbejde for at sikre, at andelen af danske kvinder, der deltager i det internationale arbejde med fred og sikkerhed, øges. Det skal bl.a. gøres gennem en målrettet indsats for at øge rekruttering og fastholdelse af kvinder til både Forsvaret og Rigspolitiet.

3. SEKSUEL OG KØNSBASERET VOLD OG OVERGREB I KONFLIKTSITUATIONER OG INDSATSEN MOD KØNSKRÆNKENDE ADFÆRD

Kvinder, piger, mænd og drenge påvirkes og agerer ofte forskelligt og har forskelligartede behov, interesser og ressourcer. Det gælder både under krise og konflikt og i skrøbelige kontekster. Seksuel og kønsbaseret vold (SGBV) og overgreb retter sig primært mod kvinder og piger, og som et tredje hovedspor sætter handlingsplanen derfor fokus på at styrke arbejdet med at bekæmpe SGBV i konfliktsituationer og skrøbelige kontekster.

Danmark bygger på de styrker, vi allerede har inden for menneskerettigheder, arbejdet med seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder (SRSR) og det humanitære og udviklingsmæssige arbejde og vil bl.a. styrke indsatsen for retshåndhævelse, herunder retsforfølgelse af mistænkte samt indsamling af bevismateriale. Også forebyggelse og anerkendelse af hovedårsager til SGBV skal udgøre en integreret del af Danmarks arbejde med forebyggelse, konflikthåndtering, stabilisering og fredsopbygning, idet seksuelle overgreb under konflikt underminerer udsigten til vedvarende fred og bæredygtig udvikling. Retsforfølgelse bidrager til bekæmpelse af straffrihed og dermed også til forebyggelse af fremtidige overgreb.

Samtidig stadfæster vi vores nul-tolerance-politik når det kommer til kønskrænkende adfærd af enhver art, både hos vores samarbejdspartnere og inden for egne rækker. Her er der både fokus på forebyggelse og støtte til ofre, samt at de, der krænker, stilles til ansvar.

- VEJEN FREM MOD 2024 - FRA ORD TIL HANDLING

Endelig er der i handlingsplanen et selvstændigt fokus på, hvordan vi styrker vores evne til at levere på disse tre prioritetsområder gennem systematisk kompetenceudvikling.

I mange lande er kvinder udelukket fra formelle såvel som uformelle beslutningsprocesser

Handlingsplanen bliver yderligere konkretiseret i de tilhørende implementeringsplaner for hver af de involverede instanser: Udenrigsministeriet, Forsvarsministeriet og Justitsministeriet (Rigspolitiet). Arbejdsgruppen koordinerer indsatsen med at følge op på implementeringsplanerne og civilsamfundets inddragelse. Det sker dels i et årligt kontaktforum, hvor planens strategiske og overordnede målsætninger drøftes, samt i mere specialiserede undersøgelser i form af

tematiske arbejdsgrupper. Desuden bør kvinder, fred og sikkerhed være et element i de vanlige drøftelser mellem myndighederne og civilsamfundet.

Kontinuerlig opfølgning, årlig evaluering og mulighed for løbende tilpasning af handlingsplanen og de respektive implementeringsplaner skal sikre, at planen fører til reelle resultater for kvinder og piger, der lever i krise- og konfliktområderne og dermed for de samfund, vi engagerer os i.

1. DANMARK SOM SIKKERHEDSPOLITISK AKTØR

WPS-dagsordenen er en sikkerhedspolitisk dagsorden, som sætter fokus på hvordan kvinder og piger påvirkes af krig, konflikter og kriser, samt hvordan kvinders fulde, lige og meningsfulde inddragelse bidrager til at løse og forebygge konflikter og kriser på en mere varig og bæredygtig facon.

Danmark har de seneste årtier markeret sig som en stadig mere markant sikkerhedspolitisk aktør og har en lang historik med at fremme ligestilling og menneskerettigheder i dette arbejde. Vores brede sikkerhedspolitiske engagement er derfor et godt udgangspunkt for at styrke Danmarks arbejde med kvinder, fred og sikkerhed.

Danmarks sikkerhedspolitiske engagement udfolder sig tydeligt, når dansk forsvar, beredskab, hjemmeværn, politi og civile udsendte deltager i internationale missioner i enten NATO, EU, FN eller som del af andre koalitioner. Det kommer også til udtryk i vores freds- og stabiliseringsindsatser samt arbejdet med konfliktforebyggelse og fredsopbygning, når vi tænker vores udviklings-, sikkerheds- og udenrigs-

politiske instrumenter sammen i kontekster præget af krise og konflikt, og i arbejdet for at reducere skrøbelighed og styrke modstandskraft.

Og ikke mindst viser det sig i vores deltagelse og stemme i de vigtige internationale, sikkerhedspolitiske fora og alliancer samt i det diplomatiske arbejde på danske repræsentationer i verden.

Det er derfor vigtigt, at Danmark aktivt bruger sin position som sikkerhedspolitisk aktør til at fremme arbejdet med kvinder, fred og sikkerhed og de målsætninger, der er indeholdt i WPS-dagsordenen generelt.

Målsætning 1.1: Et styrket kønsperspektiv i internationale operationer, missioner og freds- og stabiliseringsindsatser

Når Danmark løser en sikkerhedspolitisk opgave, gør vi det med bred indsigt i det operative miljø. Vi tager højde for demografi og sociokulturelle mønstre og har et godt samarbejde mellem militære og civile aktører. Forebyggelse og anerkendelse af hovedårsager til vold, ustabilitet og

CENTRALE BEGREBER

Integreringen af et kønsperspektiv - gender mainstreaming - udgør en central komponent i kvinder, fred og sikkerhedsdagsordenen.

Gender mainstreaming består i integreringen af et kønsperspektiv i politikker, strategier og programmer, således at der, som følge af disse strategier og programmer, forud for en beslutning eller handling foretages systematisk identifikation og analyse af konsekvensen af denne beslutning eller handling for henholdsvis kvinder, mænd, piger og drenge.

Gender mainstreaming bygger altså på en præmis om, at forskellige situationer potentielt påvirker kvinder, mænd, piger og drenge forskelligt.

ulighed er en integreret del i varetagelsen af fred og sikkerhed.

Fremover skal vi styrke vores viden om og øge vores fokus på, hvordan Danmarks sikkerhedspolitiske engagementer påvirker kvinder, piger, drenge og mænd forskelligt, og hvordan de konkret kan bidrage til at forbedre vilkårene for de kvinder og piger, der lever i krise- og konfliktramte områder. Ved at inddrage kønspektivet mere systematisk er vi med til at sikre et mere robust grundlag for varig fred. Det gælder både når vi deltager i militære operationer, vores freds- og stabiliseringsindsatser samt i arbejdet med konfliktforebyggelse og fredsoptionering.

Kønsaspektet skal ligeledes inddrages i vores støtte til sikkerhedssektor-

reformarbejde, herunder bestræbelsen på at afvæbne, demobilisere og reintegrere tidligere deltagere i konflikter, og i arbejdet med forebyggelse og bekæmpelse af terror.

Kønsaspektet skal ligeledes integreres i Danmarks arbejde med civilbeskyttelse samt beskyttelse mod seksuel vold i konflikt.

Og endelig skal der gøres en målrettet indsats for i højere grad at indsamle kønsspecifik data og systematisk gennemføre kønsanalyser i de kontekster, vi arbejder i.

Når Danmark deltager i internationale operationer og missioner, er det vigtigt, at vi har en klar stemme i dialogen med øvrige bidragsydende lande, lokale samarbejdspartnere

og missionsledelser for at sikre, at kønsaspektet integreres systematisk, og at kvinder løbende konsulteres og inddrages meningsfuldt. Det gælder både, når grundlaget for missionen udarbejdes samt i den operative implementering, hvor der skal være større fokus på, hvordan vores sikkerhedspolitiske engagementer påvirker kvinder, piger, drenge og mænd forskelligt. Det kaldes gender mainstreaming. Vi skal derfor samtidig arbejde for at sikre, at danske mænd og kvinder, der udsendes i internationale missioner, er klædt på og har den fornødne uddannelse og træning til at være med til at styrke denne dagsorden.

Som aktiv sikkerhedspolitisk aktør påtager Danmark sig ofte et vigtigt ansvar i de internationale operationer, vi deltager i. I de missioner hvor Danmark besidder strategiske stabs- og ledelsespositioner, er det særligt vigtigt, at vi udnytter denne indflydelse til at fremme fokus på kvinder, fred og sikkerhed i de pågældende missionsområder. Samtidig skal vi i højere grad prioritere at besætte relevante rådgiverstillinger for dermed at bidrage med vigtig ekspertise og fremme WPS-dagsordenen og dansk indflydelse herpå.

En central prioritet i dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik er vores samtænkte freds- og stabiliseringsindsatser i

verdens brændpunkter, der har fokus på konfliktforebyggelse, konfliktløsning og fredsopbygning. Danmarks fredsopbygnings- og stabiliseringsindsatser finansieres primært gennem Freds- og Stabiliseringsfonden, som i højere grad skal målrettes til at styrke dagsordenen for kvinder, fred og sikkerhed. Kommende evalueringer og programmer vil derfor indeholde en vurdering af, hvordan nuværende og fremtidige aktiviteter i endnu højere grad kan indarbejde kønsperspektiver og skabe resultater for de kvinder og piger, der lever i indsatsområderne. Desuden vil såvel internationale som lokale implementerende samarbejdspartnere, hvor relevant, blive bedt om at forholde sig konkret til, hvordan WPS-dagsordenen kan styrkes gennem fremtidige aktiviteter. Det er Freds- og Stabiliseringsfondens mål at gøre en endnu større forskel også for kvinder og piger.

Kvinder i Mali deltager i et møde om at øge kvinders deltagelse i fredsprocessen

IRAK

Irak er en fremtrædende dansk udenrigs- og sikkerhedspolitisk prioritet. Det brede danske engagement har til formål at understøtte en fredelig og stabil politisk udvikling i Irak og den bredere region.

Irak lancerede i 2014, som det første land i regionen, en national 1325-handlingsplan for perioden 2014-18 med fokus på forebyggelse, deltagelse og beskyttelse. I praksis halter implementeringen dog efter, og der er fortsat store udfordringer for kvinders og pigers rettigheder og position på alle niveauer idet irakiske samfund. Landets anden handlingsplan, der skal gælde for 2020-25, er endnu ikke vedtaget.

- Et vigtigt dansk fokusområde i arbejdet for kvinder, fred og sikkerhed i Irak handler derfor om kvinders inklusion i arbejdet med sikkerhedssektorindsatser og -reformer. Det vil bl.a. afspejle sig, når Danmark skal lede NATO's mission i Irak (NMI) fra december 2020 til midten af 2022, hvor vi vil prioritere 1325-arbejdet bl.a. ved at sikre, at relevante rådgiverstillinger besættes

med personer med ekspertise inden for WPS-dagsordenen. Danmark vil desuden arbejde for at sikre, at NMI-personel har gennemgået den relevante kompetenceudvikling forud for udsendelsen.

- Et andet dansk fokusområde i Irak er styrkelse af kvinders politiske deltagelse. Her yder Danmark gennem UNDP (FN's Udviklingsprogram), bl.a. støtte til kvinde-fredsgrupper, som bidrager til lokal konfliktforebyggelse og fredsskabelse. Indsatsen skal bl.a. fremme kvinders direkte deltagelse i politiske processer og dermed et mere inklusivt, bæredygtigt og stabilt politisk system i Irak.
- Et tredje fokusområde er bekæmpelse af seksuel og kønsbaseret vold. Danmark støtter bl.a. FN's undersøgelsesmekanisme UNITAD, der indhenter beviser for ISIL's krigsforbrydelser og andre menneskerettighedskrænkelser, herunder seksuel og kønsbaseret vold, med henblik på at holde de skyldige ansvarlige.

Målsætning 1.2: En styrket dansk stemme i det multilaterale sikkerhedspolitiske samarbejde til fordel for kvinder, fred og sikkerhed

I håndteringen af eksisterende og fremtidige trusler er et effektivt multilateralt samarbejde altafgørende. Vores mål er, at alle de relevante organisationer, vi samarbejder med, styrker deres fokus på og leverer relevante og konkrete resultater, også i forhold til kvinder, fred og sikkerhed.

NATO er hjørnестenen i dansk sikkerheds- og forsvarspolitik. Samtidig er NATO et værdifællesskab forankret i Den Nordatlantiske Traktat, hvor Danmark kan udgøre en progressiv stemme og promovere vores forslag til internationale spilleregler. NATO spiller som international militær aktør en vigtig rolle for Danmarks arbejde med implementeringen af WPS-dagsordenen i fredstid og i konkrete krise- og konfliktsituationer. Danmark skal både på politisk og militært niveau være med til at sikre, at kønsperspektivet bliver styrket og integreret i forberedelsen og implementeringen af NATO's kerneopgaver; kollektivt forsvar, krisestyling og kooperativ sikkerhed.

NATO's 1325-handlingsplan skal opdateres inden for de kommende år. I det arbejde vil Danmark arbejde for en mere ambitiøs tilgang til NATO's overordnede politik i forhold til kvin-

WPS-RELATERET POLICYARBEJDE I NATO

NATO vedtog i 2019 Alliancens første politik for at forebygge og reagere over for seksuel udnyttelse og misbrug (SEA). Denne nultolerance over for SEA gælder for alt NATO-personel, og det er nu op til medlemslandene at sørge for, at NATO implementerer politikken, bl.a. gennem opdatering af det etiske kodeks ("Code of Conduct") og indførelse af obligatorisk træning for alt personel. Samtidig har alle NATO-lande ansvar for at sikre, at udsendt personel (både civilt og militært) overholder SEA-politikken.

Danmark vil følge implementeringen af SEA-politikken tæt. Derudover vil Danmark tage en aktiv rolle i udarbejdelsen af en politik for imødegåelse af konfliktrelateret seksuel vold (CRSV), som NATO vil tage fat på i 2021.

der, fred og sikkerhed. Helt konkret skal det sikres, at der i Danmarks og NATO's operationsområder lægges mere vægt på kvinders meningsfulde deltagelse og deres særlige behov, kompetencer og interesser. Danmark vil sætte fokus på implementering, både af relevante FN-Sikkerhedsrådsresolutioner og af NATO's egne handlingsplaner.

EU står ligeledes centralt i dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik. EU er en vigtig global udviklings- og sikkerhedspolitisk aktør og spiller en vigtig rolle for stabilisering, fred og sikkerhed. EU har også udarbejdet en handlingsplan for kvinder, fred og sikkerhed, som dækker 2019-24.

Danmark er en stor bidragyder til EU's civile krisestyringsmissioner samt til EU's civilbeskyttelsesmekanisme. Vi vil arbejde for, at EU, som del af sit krisestyringsarbejde, i højere grad også inddrager kvinder og skaber resultater af relevans for de kvinder og piger, der lever i krise- og konfliktområderne. Det vil vi gøre i de strategiske diskussioner i EU om det civile krisestyringsarbejde, herunder i implementeringen af de enkelte missioner. Derudover vil vi sikre, at alle Danmarks udsendte til EU's missioner – civile som militære – er klædt på til at fremme arbejdet med kvinder, fred og sikkerhed.

FN spiller en helt særlig rolle i arbejdet med fred og sikkerhed globalt. Sikkerhedsrådet har det unikke mandat til at kunne etablere fredsmissioner og danner rammen om en række indsatser fra forebyggelse over konflikthåndtering til fredsopbygning – herunder til regionale organisationers freds- og sikkerhedsindsatser, særligt i Afrika. Endelig spiller FN en helt central rolle i udvikling af rammerne for det normative arbejde med kvinder, fred

og sikkerhed. Således har FN's Sikkerhedsråd vedtaget de i alt 10 WPS-resolutioner, der er rammesættende for dagsordenen og for den globale implementering heraf.

Danmark vil arbejde for, at WPS-dagsordenen fremmes som en del af FN's reformarbejde, særligt gennem Generalsekretærens reformdagsordener på freds- og sikkerhedsområdet, Action for Peacekeeping (A4P) og sustaining peace-dagsordenerne. Det planlagte danske medlemskab af FN's Fredsopbygningskommission vil bl.a. muliggøre et substantielt dansk engagement og en styrket dansk stemme i FN's arbejde med kvinder, fred og sikkerhed. I mellemstatslige forhandlinger, hvor WPS-dagsordenen er under pres, vil Danmark ligeledes fremme en stærk og progressiv tilgang.

Instruktører fra Hjemmeværnet underviser kenyanske soldater i førstehjælp

SAHEL

Sahel-landene syd for Sahara er i de senere år blevet en central dansk udenrigs- og sikkerhedspolitisk prioritet, og regionen forsætter med at stå højt på den udviklingspolitiske dagsorden. En lang række udfordringer, heriblandt en hastigt forværret sikkerhedssituation med et stigende antal konflikter, der yderligere forstærkes af klimaforandringer, en af verdens højeste befolkningstilvækster, grænseoverskridende kriminalitet og irregulær migration, gør situationen i Sahel skrøbelig, usikker og uforudsigelig. Fælles for de mange udfordringer er, at de i særlig grad rammer kvinder og piger, der i forvejen ofte er marginaliserede i økonomiske, sociale og retslige forhold. I hele regionen er kvinder underrepræsenterede i politiske processer.

Mali vedtog i 2019 sin tredje nationale handlingsplan for implementering af Resolution 1325, mens Burkina Fasos og Nigers handlingsplaner fra hhv. 2012 og 2016 i 2020 ikke er blevet opdaterede.

Danmarks engagement i Sahel spænder bredt og er gået fra primært at omhandle fattigdomsbekæmpelse, fokus på menneskerettigheder og sikring af basale ydelser til også at inkludere stabilisering, konfliktforebyggelse og bekæmpelse af terrorisme og irregulær migration.

- Danmark vil bygge videre på arbejdet med at fremme kvinders og pigers

deltagelse i fredsprocesser samt i arbejdet med forebyggelse og håndtering af konflikter i Sahel.

- I det sikkerhedspolitiske engagement vil Danmark arbejde for, at EU's civile krisestyringsmissioner prioriterer arbejdet med kvinder, fred og sikkerhed. Vi vil også fortsætte dialogen med FN og andre samarbejdspartnere i Sahel om, hvordan der opnås konkrete og relevante resultater af betydning for de kvinder og piger, der lever i de berørte områder. Danmark vil samtidig fortsætte arbejdet med at styrke social sammenhængskraft og tillid mellem lokalbefolkningen og lokale sikkerhedsstyrker.
- I Burkina Faso giver Danmark støtte til civilsamfundsorganisationer, som arbejder med forebyggelse af voldelig ekstremisme og social sammenhængskraft.
- I Mali er Danmark en af de største donorer til UN WOMEN (FN's organisation for ligestilling og forbedring af kvinders forhold), med særligt fokus på udvikling og implementeringen af Malis seneste WPS-handlingsplan.
- I Niger støtter Danmark bl.a. gennem statslige og ikke-statslige aktører kvinders inddragelse i konflikt håndtering og fredsprocesser.

2. KVINDERS DELTAGELSE I ARBEJDET MED FRED OG SIKKERHED

Det andet hovedspor i handlingsplanen handler om kvinders deltagelse. Dansk udenrigs-, sikkerheds- og udviklingspolitik bygger på forståelsen af, at menneskerettigheder, ligestilling mellem kønnene og velfungerende demokratiske institutioner er fundamentet for fredelige, inklusive og bæredygtige samfund.

Et styrket fokus på kvinders deltagelse vil bidrage til realiseringen af FN's verdensmål 5 om kønnenes ligestilling og verdensmål 16 om fred, retfærdighed og stærke institutioner, idet det gør politiske processer mere repræsentative og inkluderende og dermed freden mere legitim og bæredygtig. Kvinders aktive deltagelse i arbejdet med fred og sikkerhed er derfor ikke kun et mål i sig selv, men i høj grad også et middel.

Danmark ønsker derfor at bidrage til, at flere kvinder inddrages i arbejdet med fred og sikkerhed på alle niveauer. Det gælder ikke mindst i de konfliktramte lande og områder, som Danmark arbejder i, men også på den hjemlige bane er der behov for at styrke kvinders deltagelse og repræsentation i de danske indsatser for fred, stabilisering og forebyggelse.

Målsætning 2.1: Kvinders deltagelse i det globale arbejde med fred og sikkerhed styrkes

Kvinder, og særligt unge kvinder, er i mange lande væsentligt underrepræsenterede i politiske fora og beslutningsprocesser. Det gælder også i arbejdet med konfliktforebyggelse, konflikthåndtering og fredsopbygning til trods for, at kvinders fulde, lige og meningsfulde deltagelse ofte er afgørende for at skabe forudsætningerne for og sikre, at indgåede fredsftaler holder og bliver til varig fred.

Det gælder ligeledes i planlægningen af udviklingsmæssige og humanitære indsatser og i det økonomiske liv generelt. Manglende repræsentation i politiske beslutningsprocesser og fredsprocesser samt trusler mod kvindelige menneskerettighedsforkæmpere, herunder risikoen for seksuel og kønsbaseret vold, er en væsentlig barriere for kvinders deltagelse.

Mere generelle ligestillingsudfordringer spiller også ind, herunder begrænset eller manglende adgang til uddannelse, sundhedsydelser, prævention og

seksualundervisning, fordi de underminerer kvinders helt grundlæggende ret til selv at bestemme over deres krop og deres liv. Derfor er det helt centralt, at disse grundlæggende barrierer adresseres, så kvinder og piger har mulighed for at deltage aktivt og substantielt i beslutningsprocesser. Danmark vil styrke fokus på kvinders sikkerhed og inddragelse gennem sin støtte til danske NGO'er og FN-organisationer, herunder gennem opbygning af kapacitet hos lokale organisationer, som deltager i tilrettelæggelse og implementering af fredsforebyggende og -skabende arbejde i konflikter.

For at promovere kvinders engagement i arbejdet med fred og sikkerhed vil Danmark desuden arbejde for at styrke samarbejdet og dialogen med relevante netværk af kvindelige politiske aktører inden for freds- og stabiliseringsarbejdet. Det gælder både i Danmark og ude i verden. Vi vil også understøtte de organisationer, som står bag dem. Vores støtte til kvinders og pigers deltagelse og lederskab i forebyggelse og fredsbygning skal både omfatte fremtrædende kvinder i ledende positioner i deres samfund, som kan gå foran og statuere et eksempel, samt mere marginaliserede kvinder og kvindegrupper. Målet er at sikre kvinders tilstedeværelse ved forhandlingsbordet samt der, hvor de politiske beslutninger tages.

Vi vil også prioritere samarbejde om kvinder, fred og sikkerhed i nordisk regi. De nordiske lande (Norge, Sverige, Finland, Island og Danmark) har et tæt og historisk samarbejde på mange områder og er ligesindede, når det kommer til promovning af ligestilling generelt og kvinders rettigheder, hvilket vi er internationalt anerkendt for. Samarbejdet kan både foregå bilateralt med de enkelte lande, men også som samlet nordisk stemme i multilaterale fora, hvor den strategiske og politiske diskussion om fredsofbygning og konflikthåndtering finder sted, f.eks. FN, EU eller NATO. Her vil vi bringe kvinder og pigers stemmer ind i arbejdet, hvor de ikke selv måtte have adgang, og sikre dem taletid, hvor det er muligt.

Samtidig vil vi arbejde for at understøtte FN's Generalsekretærs strategi for at opnå større lighed mellem kønnene i de udsendte uniformerede bidrag til FN's fredsbevarende missioner. I 2028 er det FN's mål at have mindst 25 procent kvinder blandt militærobservatører og stabsofficerer og mindst 15 procent blandt de militære enhedsbidrag. Danmark søger at bidrage til denne målopfyldelse ved bl.a. at understøtte, at flere kvinder fra troppebidragsydende lande får mulighed for at deltage i det internationale fredsskabende og fredsbevarende arbejde.

AFGHANISTAN

Danmark har længe været til stede i **Afghanistan** med et omfattende engagement. Målet med indsatsen er, at understøtte bæredygtig fred i det krigshærgede land. De intra-afghanske fredsforhandlinger blev igangsat i september 2020, og Danmark støtter fredsprocessen.

Afghanistan vedtog i 2015 deres første nationale handlingsplan for implementering af resolution 1325. Planen er et vigtigt skridt i retning mod kvinders deltagelse og inddragelse i bl.a. fredsprocessen. En midtvejsevaluering fra 2018 viste dog, at tilstrækkelig inddragelse af kvinder har været en udfordring.

Danmark arbejder, sammen med resten af det internationale samfund, for at understøtte de afghanske kvinders deltagelse i fredsprocessen både direkte og indirekte; herunder både gennem politisk og finansiel støtte, udvikling af kompetencer samt faglige indspil på de mange områder, som en fredsproces omfatter. Danmark yder også institutionel støtte ved bl.a. at sikre, at kvinder bredt kan få mulighed for at samle og koordinere input til fredsprocessen. Konkret arbejder Danmark, i samarbejde med afghanske kvinder og andre aktører, for at identificere, hvordan Danmark bedst kan understøtte de afghanske kvinders interesser og

tilgang - diskret og i koordination med andre aktører, så som:

- Den afghanske menneskerettighedskommission, som spiller en vigtig rolle for arbejdet med menneskerettigheder, sikring af rettigheder og opmærksomhed på konflikten mange civile ofre – ikke mindst kvinder og børn – samt på indsamling af dokumentationsmateriale for de mange krænkelse, der er begået og fortsat begås i Afghanistan.
- UN WOMEN, herunder i relation til fredsforhandlingerne og deres arbejde med afghanske civilsamfundsorganisationer og netværk. Såvel UN WOMEN som den afghanske menneskerettighedskommission har fokus på resolution 1325 i deres strategiske planer, som Danmark bidrager til gennemførelsen af.
- Danmark støtter ligeledes UNAMA (FN's politiske mission i Afghanistan) i deres arbejde med kvinder, fred og udvikling, herunder støtte til kvindelige deltagere i regeringens forhandlingsdelegation i fredsprocessen.
- Desuden er Danmark co-chair for Friends of Afghan Women – Ambassadors' Group.

Desuden vil vi bidrage til at sikre, at FN's fredsofbygningsfond i højere grad indsamler og bygger på læring om, hvad der virker, når det handler om at sikre kvinder og pigers deltagelse i konfliktforebyggelse og fredsofbygning.

Målsætning 2.2 Danske kvinders deltagelse i arbejdet med fred og sikkerhed styrkes

Også i vores nationale danske kontekst er der behov for, at flere kvinder deltager meningsfuldt i arbejdet med fred og sikkerhed. Logikken bag målsætningen om at øge andelen af kvinder i såvel vores civile som militære internationale engagementer er den samme som rationalet bag ovenstående. Den er baseret på en rettighedstilgang og det faktum, at en øget andel af kvinder også gør vores indsatser mere effektive. Kvindelige udsendte har i mange sammenhænge bedre adgang til den kvindelige andel af lokalbefolkningen, hvilket er helt centralt for at kunne

beskytte civilbefolkningen - særligt kvinder og piger. Fordi vi ofte arbejder og opererer i lande og samfund, hvor lokale kvinder netop har begrænset adgang til at deltage i politiske processer, er tilstedeværelsen af kvinder med til at øge adgangen og styrke dialogen. Det handler også om, at en mere repræsentativ sammensætning skaber bedre opgaveløsning og resultater. Danmark vil derfor øge fokus på rekruttering, fastholdelse og karrierefremme af kvinder, ikke mindst i ledelsespositioner, både inden for Forsvaret - herunder Hjemmeværnet og Beredskabet - inden for Rigspolitiet og i Udenrigsministeriet. Flere kvinder end tidligere ser i dag Forsvaret som en karrieremulighed, hvilket bl.a. har betydet en stigning i tilstrømningen af kvinder til både værnepligtsuddannelsen og Forsvarets øvrige uddannelser de seneste 12-15 år. Den gode udvikling skal vi fortsætte og forstærke, herunder gennem øget rekruttering,

Resolution 1325 vedtages i FN's Sikkerhedsråd d. 31. oktober 2000

fastholdelse og karrierefremme af kvinder i det danske sikkerhedsstyrker, inklusiv i ledende stillinger.

Ambitionen om at rekruttere flere kvinder til internationale udsendelser gælder også i inden for politiet, hvor andelen af kvinder, herunder antallet af kvindelige ledere, generelt har været stigende i de senere år. Det giver bedre muligheder for at rekruttere kvinder til ledende stillinger internationalt. Målet er at sikre, at antallet af udsendte danske kvinder til internationale missioner og til den europæiske grænse- og kystvagt (Frontex) som minimum svarer til andelen af kvinder i dansk politi. Et særligt ønske er at øge antallet af kvindelige internationale instruktører for i praksis at kunne demonstrere over for lokale kursister, at kvinder er ligestillede med mænd i udførelsen af en undervisningsopgave. Der, hvor dansk politi træner kvinder lokalt, vil vi tilstræbe at følge op på i hvilket omfang, de kvindelige kursister får lov at bruge deres kompetencer i den lokale organisation efter endt træning.

Samtidig vil vi målrette Freds- og Stabiliseringsberedskabet (FSB), så flere kvinder udsendes af Danmark. Det gælder også for Rigspolitiet, som ligeledes arbejder for at udsende flere kvinder til de EU-missioner, som vi deltager i.

Endelig udgør cyberområdet et selvstændigt område, hvor der er et særligt

behov for en styrket indsats for at sikre kvinders deltagelse. Mange af de nye trusler og udfordringer, Danmark nu og i fremtiden vil stå over for, vil udspringe fra og udspille sig inden for cyberspace. Cyberområdet er derudover endnu et domæne, hvor kvinder, piger, drenge og mænd både rammes forskelligt – eksempelvis i form af chikane og overgreb af både digital og fysisk karakter. Danmark vil også fremover aktivt arbejde for at styrke de incitamentsstrukturer, der kan få kvinder til at uddanne sig inden for IT-sikkerhed.

FREDS- OG STABILISERINGSBEREDSKABET

Freds- og Stabiliseringsberedskabet (FSB) er et beredskab, der med kort varsel kan stille med eksperter til konfliktforebyggende og fredsbevarende opgaver samt til fremme af demokrati rundt om i verden. FSB er sammensat af en gruppe kvalificerede eksperter, bestående af valg- og krisestyringseksperter med speciale i konfliktforebyggelse, grænsekontrol, logistik, sikkerhed, administration, politiarbejde mm.

FSB vil både arbejde for at udsende flere kvinder, men også sikre at FSB udsendte generelt er uddannede/forberedte på at fremme 1325 dagsordenen og danske prioriteter herunder.

3. SGBV OG OVERGREB I KONFLIKTSITUATIONER OG INDSATSEN MOD KØNSKRÆNKENDE ADFÆRD

Når konflikter og kriser raser, følger der ofte omfattende seksuelle og kønsbaserede krænkelser som vold, voldtægt, misbrug, overgreb, udnyttelse, tvang og chikane med. SGBV og overgreb anvendes ofte aktivt som våben i konflikter for at kontrollere, intimidere og ydmyge modstanderen og civilbefolkningen – individer, familier og hele samfund.

Danmark skal fortsat være ledende i arbejdet med at forebygge og beskytte individer mod SGBV i konfliktsituationer og humanitære kriser, i samarbejde med vores danske og internationale partnere. Vi vil særligt arbejde for, at SGBV systematisk tænkes ind i alle konkrete indsatser, som er målrettet konfliktsituationer og humanitære kriser. Det gælder bl.a. forebyggende indsatser gennem øget viden om SGBV og uddannelse generelt, støtte til retshåndhævelse for at bekæmpe straffrihed for forbrydelserne, målrettede serviceydelser, herunder beskyttelse og psykosocial støtte til ofre for SGBV.

En særlig dansk mærkesag er seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder

(SRSR) og adgang til seksuelle og reproduktive sundhedsydelser, så som prævention og sikker abort, ikke mindst i tilfælde af seksuel vold og voldtægt.

De seneste år er der også kommet en betydelig opmærksomhed på at forebygge og bekæmpe seksuel

SEKSUEL OG KØNSBASERET VOLD OG OVERGREB (SGBV)

Seksuel og kønsbaseret vold og overgreb udgør en alvorlig krænkelse af individets grundlæggende rettigheder. Overgrebene kan forekomme i mange afskygninger og baserer sig på individets biologiske køn, køns- eller seksuelle identitet eller kønsnormer. Fuldbyrdselsen af seksuelle og kønsbaserede overgreb kan indebære fysisk, seksuel, verbal, følelsesmæssig eller psykologisk misbrug samt vold, voldtægt, trusler, tvang, udnyttelse, chikane, og kan tage form af benægtelse af ressourcer og adgang til tjenester.

udnyttelse, misbrug, overgreb og chikane begået af udsendte i bl.a. det fredsbevarende arbejde (uniformerede såvel som civile) og i udviklingssektoren, både mod lokalbefolkningen og internt i institutionerne. Det gælder i internationale sammenhænge, f.eks. de organisationer, som Danmark er medlem af (EU, FN, NATO mv.), og hos strategiske og implementerende samarbejdspartnere såsom Verdensbanken, AU og relevante civilsamfundsorganisationer.

Det står klart, at ingen branche, region eller arbejdsplads er immun. Selv om SGBV og kønskrænkende adfærd ikke kan sidestilles, så er det to sider af samme sag. Bekæmpelse kræver klare retningslinjer, etablering af rapporterings- og responsmekanismer, ledelse, vidensdeling og vedholdende fokus. Danmark anlægger en nultolerance når det kommer til seksuel udnyttelse, kønskrænkende adfærd og overgreb, både hos vores samarbejdspartnere og hos os selv.

Målsætning 3.1: Forebyggelse og imødegåelse af seksuel og kønsbaseret vold og overgreb i konfliktsituationer og skrøbelige kontekster

SGBV udgør en voldsom krænkelse af basale menneskerettigheder, som kan have dybe fysiske og psykiske konsekvenser for både ofre og de berørte samfunds sociale sammenhængskraft.

I visse situationer kan overgrebene være af en sådan karakter, at den kan karakteriseres som krigsforbrydelser, forbrydelser mod menneskeheden eller som underliggende forbrydelser til etnisk udrensning eller folkedrab. Forebyggelse og bekæmpelse af seksuel og kønsbaseret vold og krænkelser er nært forbundet med efterforskning og retsforfølgelse af mistænkte, som spiller en afgørende rolle for at bibringe retfærdighed, forsoning og genoprejsning for ofrene. Men i mange skrøbelige kontekster er opklaring af seksuelle og kønsrelaterede forbrydelser stærkt underprioriteret og uudforsket. Det kan skyldes kulturelle, sociale eller religiøse tabuer, men det kan også handle om manglende ressourcer og kapaciteter eller om en kultur, hvor udbredt straffrihed hersker.

Danmarks støtter derfor to centrale søjler inden for retshåndhævelse: dokumentation og bevismateriale samt kapacitetsopbygning af nationale og internationale retssystemer.

En forudsætning for at et retsopgør samt individuel og samfundsmæssig heling kan finde sted, er, at der findes dokumentation for forbrydelserne. Der er derfor brug for at indsamle bevismateriale, så gerningsmændene kan drages til ansvar. Det vil vi gøre en særlig indsats for igennem vores støtte til FN's fredsbevarende og

Bekæmpelse af straffrihed er afgørende for at forebygge SGBV i konfliktsituationer

politiske missioner. Og vi vil fortsat understøtte FN's særlige udsending for seksuel vold i konflikt og FN's Sikkerhedsråd i arbejdet med at yde beskyttelse til civile i væbnet konflikt og ofre for seksuel vold i konflikt, placere ansvaret hos de skyldige ved internationale domstole og tribunaler, samt transitional justice-processer.

Danmark har fokus på civilbeskyttelse og fuld efterlevelse af den humanitære folkeret (IHL) og bidrager desuden til international retsforfølgelse gennem Den Internationale Straffedomstol (ICC), som har øget sit fokus på seksuelle og kønsbaserede krænkelser.

Danmark vil fortsat støtte ICC's øgede fokus på efterforskningen af sager om seksuel og kønsbaseret vold samt ICC's Offerfonds forpligtelse til at yde meningsfuld støtte til ofre.

Danmark har via sit udviklings- og humanitære arbejde i konfliktsituationer været førende i at sikre forebyggelse og beskyttelse af kvinder og pigers rettigheder. Både politisk og med finansielle midler. Det vil vi blive ved med og gøre mere af. Bekæmpelse af seksuel og kønsbaseret vold bør altid tænkes ind i den samlede indsats i konfliktsituationer og humanitære kriser.

SYRIEN

Danmarks tilstedeværelse og indsatser i **Syrien** har strakt sig over flere år og har spændt over militære bidrag til kampen mod ISIL, et substantielt stabiliseringsengagement og humanitær bistand samt et diplomatisk engagement.

Et centralt formål med Danmarks engagement i Syrien har været at bidrage til at fremme en inkluderende politisk løsning på den vedvarende konflikt. Det indebærer bl.a. at bidrage til kvinders politiske deltagelse i de syriske fredsopbygningsprocesser, både på lokalt og nationalt niveau, samt at bidrage til bekæmpelsen af seksuel og kønsbaseret vold og overgreb.

På nationalt plan støtter Danmark syriske kvinders politiske deltagelse i fredsopbygning.

- Det sker gennem FN ved at bidrage til udviklingen af en formidlingsstrategi, der skal forbedre kvinders direkte deltagelse i den syriske forfatningskomité

og styrke linket mellem kvinder i det syriske civilsamfund og den FN-bårne fredsproces.

- På lokalt plan yder Danmark støtte til civilsamfundsorganisationer, der fremmer demokratisk dialog og giver stemme til marginaliserede grupper i politiske processer.

Danmark bidrager også til bekæmpelsen af seksuel og kønsbaseret vold ved at støtte indsatser mod straffrihed for menneskerettighedskrænkelser begået under den syriske konflikt.

- Det er for eksempel sket gennem danske bidrag til FN's uafhængige undersøgelsesmekanisme (IIIM) i 2017-2019 og gennem løbende støtte til Syrian Network for Human Rights, som indhenter beviser for krigsforbrydelser og andre menneskerettighedskrænkelser med henblik på at holde de skyldige ansvarlige.

'CALL TO ACTION' INITIATIVET

Danmark overtager i perioden 2021 – 2022 formandskabet for det globale initiativ Call to Action on Protection from Gender-Based Violence in Emergencies.

Call to Action blev stiftet i 2013 og samler pt. 87 partnere – stater, donorer, FN-agenturer og civilsamarbejdsorganisationer. Det globale partnerskab arbejder for mere fokus og forbedret respons og forebyggelse af seksuel og kønsbaseret vold i humanitære konflikter. Formandskabet vil muliggøre solide danske fodaftryk for at fremme konkrete indsatser i arbejdet med kvinder, fred og sikkerhed.

Gennem det danske formandskab for Call To Action initiativet (2021-2022) vil Danmark tage lederskab for systematisk at drive denne dagsorden - på politisk niveau både internationalt, regionalt og på lokalt landniveau samt gennem konkret støtte til indsatser i kriseramte lande.

I konfliktsituationer og humanitære kriser vil vi fortsætte samarbejdet med danske og internationale partnere, særligt NGO'er og FN-organisationer, for at sikre at støtte til bekæmpelse af seksuel og kønsbaseret vold er tænkt tilstrækkeligt ind i den danske udvik-

lingspolitiske og humanitære indsats. For eksempel skal vores indsatser tage højde for at understøtte tidlig identifikation af risici for kønsbaseret vold og overgreb og sætte ind med forebyggende indsatser, der skaber sikkerhed samt adgang til relevante serviceydelser, herunder seksuelle og reproduktive sundhedsydelser, samt mental sundhed mv. Fra dansk side vil vi arbejde mere målrettet, og derfor sætte specifikke kriterier som forudsætning for de danske støttemidler.

Under det danske lederskab af Call to Action vil vi endvidere øge fokus på evidens-baserede undersøgelser og analyser, således at indsamlet data kan informere og sikre, at indsatserne bliver mere målrettede og mest effektivt forebygger og bekæmper seksuel og kønsbaseret vold i den specifikke lokale kontekst.

Vi skal investere i, at kvinder har mulighed for at være med til at bestemme, hvordan deres samfund skal udvikle sig og hvilke byggesten, der skal lægge grunden til fremtiden, og at kvinder har ressourcerne til at understøtte dem selv og deres familier. En investering i kvinderne er en investering i hele familiens ve og vel, herunder i uddannelse og sundhed for børnene, og kommer hele samfundet til gode.

SOMALIA

Danmark har længe været engageret i **Somalia**, både politisk, humanitært, udviklingsmæssigt og med regionale freds- og stabiliseringsindsatser. Det er et land, hvor behovet for en styrket indsats for kvinder, fred og sikkerhed, er stort.

Somaliske kvinder er underrepræsenteret i de formelle regeringsstrukturer og de reelle magtstrukturer er, pga. de traditionelle klandynamikker, forbeholdt mænd.

Underrepræsentationen forværres af fraværet af indflydelsesrige kvinderektighedsbevægelser og organisationer samt et manglende fokus på beskyttelse af kvinders rettigheder og bekæmpelse af seksuel vold. Seksuel og kønsbaseret vold og overgreb er udbredt og straffrihed er normen

Danmark er i Somalia kendt for at fremme kvinders og pigers rettigheder overfor somaliske partnere og det internationale samfund.

- Det vil vi skrue op for både i det bilaterale og internationale samarbejde i og om Somalia, og gerne i nordisk regi, som lead på en fælles indsats og igennem medformandskabet for Group of Friends for Children Affected by Armed Conflict in Somalia.

Igennem både landeprogrammet og Freds- og Stabiliseringsprogrammet arbejder Danmark direkte med WPS-dagsordenen. Det gælder:

- Samarbejde med UNICEF om bekæmpelse af SGBV
- Samarbejde med det somaliske menneskerettighedsministerium om kapacitetsopbygning af somaliske institutioner og lovudvikling, der beskytter piger og kvinder
- Det danske stabiliseringsarbejde med inddragelse af kvinder i fredsprocesser, politisk dialog og øget politisk repræsentation.

Målsætning 3.2: Nultolerance over for seksuel udnyttelse og kønskrænkende adfærd hos vores samarbejdspartnere og i egne rækker

Der har i de senere år været et stigende fokus på risikoen for, at seksuel udnyttelse, overgreb, magtmisbrug og chikane, særligt over for kvinder og børn, øges, når det internationale samfund engageres langvarigt i håndtering af kriser og konflikter.

Danmark skal være blandt de lande i verden, der markerer sig tydeligt og handler resolut i arbejdet for at forebygge og bekæmpe seksuelle

overgreb, udnyttelse og chikane inden for udviklingsarbejdet og freds- og sikkerhedsarbejdet bredt. Derfor vil vi understøtte udviklingen af politikker og strategier, der skal sikre systematisk og rettidig imødegåelse af krænkende adfærd. Arbejdet vil bl.a. tage udgangspunkt i OECD/DAC's anbefaling Ending Sexual Exploitation, Abuse, and Harassment in Development Co-operation and Humanitarian Assistance.

Danmark vil arbejde for, at stater og aktører reagerer rettidigt og effektivt på anklager om seksuelle overgreb og krænkelser begået af egne udsendte.

I humanitære kriser er kvinder og piger langt mere udsatte for seksuelle overgreb end mænd

Danmark vil desuden styrke forebyggelse og håndtering af sager om kønskrænkende adfærd i egne institutioner. Alle har et medansvar for, at der opbygges en respektfuld arbejdskultur, der forebygger og sanktionerer kønskrænkende adfærd, og hvor medarbejdere føler sig beskyttet, hørt, støttet og værdsat.

En forbedret indsats mod kønskrænkende adfærd handler om at sikre ligestilling og ligebehandling og at sikre solide systemer og processer. Mistanker eller anklager om kønskrænkende adfærd og overgreb skal undersøges uden undtagelse og på en fortrolig og etisk sensitiv måde, og medarbejdere skal kunne gå til ledelsen med både tidligere og aktuelle sager. Det gælder for alle de involverede myndigheder.

Ud over den vigtige forebyggende indsats vil vi sikre, at der følges op, at overgrebspersoner og krænkere stilles til ansvar, og at ofre støttes. Skal det lykkes, er der behov for, at ledelsen i de forskellige myndigheder går forrest, og at institutionerne har klare retningslinjer, som efterleves af alle involverede parter.

Forsvarsministeriet lancerede i 2019 en ny kampagne, der skal styrke indsatsen mod kønskrænkende adfærd i Forsvaret og på Forsvarsministeriets område og sikre handling bag nultolerancen med fokus på ledelsesansvar.

I Udenrigsministeriet er der skærpet opmærksomhed på håndtering af krænkende, uønsket seksuel opmærksomhed. Det accepteres ikke, at chefer og medarbejdere i nogen enhed udsættes for eller udsætter andre for mobning eller uønsket seksuel opmærksomhed. Der er iværksat en række tiltag med henblik på at styrke gennemførelsen af politikken, herunder direkte ledelseskommunikation til chefer og medarbejdere i hele ude- såvel som hjemmetjenesten, tydeliggørelse af klage- og rådgivningsmulighederne, øget fokus på politikken i forbindelse med onboarding og kompetenceudviklingstiltag samt i trivselsmålinger.

Dansk politi skal både nationalt og internationalt være en arbejdsplads, hvor kønskrænkende adfærd ikke tolereres. Der arbejdes proaktivt for at sikre et godt psykisk arbejdsmiljø, ligesom forebyggelse og bekæmpelse af kønskrænkende adfærd er en del af den missionsforberedende undervisning og uddannelse, som alle polititjenestemænd skal gennemføre forud for udsendelse.

Alle tre myndigheder opererer med en politik om nultolerance over for al kønskrænkende adfærd.

VEJEN FREM MOD 2024 – FRA ORD TIL HANDLING

Skal Danmark gøre sine nye politiske ambitioner for kvinder, fred og sikkerhed til virkelighed, er der behov for, på allerhøjeste niveau, igen at sætte retningen for og prioritere WPS-arbejdet samt opbygge kompetencer i relevante ministerier og myndigheder. Den tidligere omtalte evaluering i 2019 af de seneste to danske handlingsplaner for WPS konkluderede bl.a.:

- at manglende kompetencer i de ansvarlige institutioner var en af årsagerne til de begrænsede resultater
- at en vis mæthedserfornemmelse ift. ligestillingsdagsordenen var udbredt i de forskellige institutioner
- at civilsamfundet ikke var blevet tilstrækkeligt inddraget i udvikling, udmøntning og monitorering af handlingsplanen

På denne baggrund prioriterer Danmark derfor kompetenceudvikling på WPS-området for alle de involverede instanser; Rigspolitiet, Udenrigsministeriet, inklusiv ambassader, Forsvarsministeriet samt underliggende myndigheder, med det formål at øge kapaciteten til at implementere og følge op på den danske WPS-handlingsplan.

Det vil både være relevant med fælles træning på tværs af de forskellige myndigheder og medarbejdergrupper for at fremme en fælles forståelse og en tværgående tilgang til implementering af handlingsplanen. Men også for mere skræddersyet kompetenceudvikling der tager hensyn til forskellige jobfunktioner, operative niveauer og geografisk kontekst.

Det vil ligeledes være muligt at iværksætte studier/analyser for at opnå et bedre forståelsesgrundlag for specifikke emner inden for kvinder, fred og sikkerhed.

De overordnede prioriteter og ambitioner for Danmarks implementering af WPS er sammenfattet i resultatrammen, som dermed opsummerer de strategiske mål, som Danmark vil arbejde for. Handlingsplanen og resultatrammen skal begge læses i sammenhæng med de årlige implementeringsplaner (hver involveret myndighed har sin egen), som er en konkretisering af de strategiske målsætninger. Det er i de rullende implementeringsplaner vi på aktivitetsniveau fortæller, hvad vi vil

gøre for at styrke arbejdet med kvinder, fred og sikkerhed. Handlingsplanen og resultatrammen eksisterer ikke uden implementeringsplanerne og vice versa.

Desuden vil vi inddrage alle interesserede dele af civilsamfundet i implementeringen af handlingsplanen. Det vil ske i det årlige kontaktforum, hvor planens strategiske og overordnede målsætninger drøftes og tryktestes, samt i mere specialiserede underspor i form af tematiske arbejdsgrupper, som både kan følge planens tre hovedspor og være tværgående.

Disse arbejdsgruppers sigte og formål vil skulle etableres i samarbejde med civilsamfundet, og implementeringsplanerne bør være udgangspunktet for drøftelserne. Endvidere bør WPS være et element i de vanlige drøftelser

myndighederne har med NGO'erne, fx i de årlige NGO-drøftelser med Udenrigsministeriet.

Implementeringsplanerne muliggør vigtig læring og erfaringsopsamling og vil blive tilpasset løbende, i det omfang det er nødvendigt. Ligeledes vil den interministerielle arbejdsgruppe, som i det daglige koordinerer indsatsen med gennemførelsen af planen, lave en årlig statusrapport om implementeringen. Det er vores redskab til at måle og reflektere over de danske indsatser og sikre, at de gode intentioner udstukket i handlingsplanen også omsættes til konkrete resultater for kvinder og piger i verdens konflikt- og krisesituationer.

Det skylder vi både dem og os selv.

Kvinder i Mali deltager i en workshop om den regionale sikkerhedsstyrke, G5 Sahel fællesstyrken

RESULTATRAMME

1. Danmark som sikkerhedspolitisk aktør

Strategisk effekt / målsætning

1.1. Dansk deltagelse i internationale operationer, missioner og freds- og stabiliseringsindsatser bidrager til, at køns- perspektivet er styrket

Outcomes

1.1.1. Danmark har forbedret viden om, hvordan vores sikkerhedspolitiske engagementer påvirker kvinder, piger, drenge og mænd forskelligt.

1.1.2. Kønsperspektivet er systematisk tænkt ind i planlægningen og udførelsen af sikkerhedspolitiske engagementer samt i arbejdet med konfliktforebyggelse og fredsopbygning.

1.1.3. Indsatsen for at sikre, at udsendt dansk personel har gennemgået relevant uddannelse og træning inden udsendelse, er styrket.

1.1.4. Danmark har udnyttet strategiske ledelsespositioner og prioriteret besættelse af relevante rådgiverstillinger til at fremme fokus på kvinder, fred og sikkerhed i internationale missioner.

1.1.5. Danmark har styrket kønsperspektivet i de samtænkte freds- og stabiliseringsindsatser, herunder gennem Freds- og Stabiliseringsfonden.

Strategisk effekt / målsætning

1.2. Dansk engagement i internationale sikkerhedspolitiske organisationer har styrket det multilaterale sikkerhedspolitiske samarbejde om kvinder, fred og sikkerhed

Outcomes

1.2.1. Danmark har arbejdet målrettet for og bidraget til, at kønsperspektivet indarbejdes og WPS-dagsordenen fremmes i regi af NATO

1.2.2. Danmark har styrket EU's arbejde for at integrere kvinder, fred og sikkerhed i de civile krisestyringsindsatser samt i EU's civilbeskyttelsesmekanisme

1.2.3 Danmark har bidraget til at fastholde og styrke fokus på arbejdet med at fremme kvinder, fred og sikkerhed i FN ved at støtte FN's reformdagsordener på freds- og sikkerhedsområdet og ved at prioritere kvinder, fred og sikkerhed som indsatsområde for det overordnede danske engagement i FN.

2. Kvinders deltagelse i arbejdet med fred og sikkerhed

Strategisk effekt / målsætning

2.1. Danske globale indsatser for fred og sikkerhed har styrket kvinders deltagelse i arbejdet med konfliktforebyggelse, konflikt håndtering og fredsopbygning.

Outcomes

2.1.1. Danmark har bidraget til at fjerne grundlæggende barrierer for kvinders deltagelse ved at bidrage til øget sikkerhed for kvinder og piger i konfliktområder og skrøbelige kontekster

2.1.2. Danmark har promoveret kvinders deltagelse og engagement i arbejdet med fred og sikkerhed, politiske beslutningsprocesser og lokale forhold i de områder, hvor Danmark er til stede, og har styrket dialogen med lokale kvindelige aktører på alle niveauer.

2.1.3. Danmark har medvirket til at fremme kvinders stemme og deltagelse igennem samarbejde i nordisk regi og i multilaterale organisationers og netværks arbejde med fred og sikkerhed

2.1.4. Danmark har understøttet FN's Generalsekretærs reformarbejde og ambition for at opnå større lighed mellem kønnene i de udsendte uniformerede bidrag til FN's fredsbevarende missioner

Strategisk effekt / målsætning

2.2. Danske kvinders repræsentation og deltagelse i arbejdet med fred og sikkerhed er blevet styrket, både i de militære og civile strukturer

Outcomes

2.2.1. Danmark har arbejdet for at leve op til FN's stigende målsætninger om andelen af udsendte uniformerede kvinder.

2.2.2. Danmark har øget rekruttering, fastholdelse og karrierefremme af kvinder i både den civile og militære del af arbejdet med fredsopbygning og sikkerhed, inklusiv i ledende stillinger.

2.2.3. Danmark har øget andelen af kvinder, der udsendes til internationale operationer og missioner, herunder som del af Freds- og Stabiliseringsberedskabet.

2.2.4. Danmark har styrket incitamentsstrukturerne for kvinders engagement inden for cyberområdet og i IT-sikkerhed.

3. SGBV og overgreb i konfliktsituationer og indsatsen mod kønskrænkende adfærd

Strategisk effekt / målsætning

3.1. Danmark har medvirket til at forebygge, imødegå og beskytte individer imod seksuel og kønsbaseret vold i konfliktsituationer og skrøbelige kontekster, samt at hjælpe ofre på fode igen

Outcomes

3.1.1. Danmark har bidraget til den forebyggende indsats mod seksuel og kønsbaseret vold (SGBV) gennem øget fokus på bekæmpelse af straffrihed.

3.1.2. Danmark har, via sit formandskab for Call to Action, taget lederskab for systematisk at drive SGBV dagsordenen internationalt, regionalt og lokalt samt bidraget til at lægge koordineret politisk pres på aktører, der ikke anerkender vigtigheden af forebyggelse, beskyttelse imod og behandling af SGBV.

3.1.3. I samarbejde med vores partnere, bl.a. FN og NGO'er, har Danmark øget indsatsen for at implementere konkrete indsatser for forebyggelse, beskyttelse og respons i forhold til SGBV, herunder gennem arbejdet med kønsulighed, styrket samarbejde med lokale kvinde-ledede organisationer, sikret adgang til basale seksuelle og reproduktive sundhedsydelser samt psykosocial støtte til ofre for SGBV.

3.1.4. Danmark har bidraget til at styrke det globale vidensgrundlag om SGBV gennem støtte til evidens-baserede undersøgelser og analyser, hvilket har bidraget til at sikre bedre og mere effektive indsatser i de kontekster, vi arbejder i.

Strategisk effekt / målsætning

3.2 Danmark har arbejdet for at forebygge og imødegå kønskrænkende adfærd hos vores samarbejdspartnere og i egne rækker med udgangspunkt i en nultolerancepolitik

Outcomes

3.2.1. Danmark har arbejdet for at stater og aktører reagerer rettidigt på seksuel udnyttelse, kønskrænkende adfærd og overgreb begået af deres egne udsendte, civile såvel som militære.

3.2.2. Handlingsplanens involverede myndigheder har styrket deres fokus på forebyggende indsatser mod seksuel udnyttelse, kønskrænkende adfærd og overgreb af enhver art i de respektive organisationer.

3.2.3. De involverede myndigheder har reageret prompte på alle sager om seksuel udnyttelse, kønskrænkende adfærd og overgreb, både tidligere og aktuelle, med udgangspunkt i en nultolerancepolitik.

UDENRIGSMINISTERIET

Asiatisk Plads 2
1448 Copenhagen K

Tel: +45 33 92 00 00

Fax: 32 54 05 33

um@um.dk

www.um.dk